

ESPON: Απολογισμός 2018

Στην έκθεση αυτή παρουσιάζονται τα κυριότερα επιτεύγματα του προγράμματος ESPON 2020 για τη χρονιά που πέρασε και παράλληλα παρουσιάζονται οι προοπτικές για το 2019. συμπεριλαμβανομένης της τελικής έκθεσης για την ενδιάμεση αξιολόγηση του προγράμματος.

Για τον Ευρωπαϊκό Όμιλο Εδαφικής Συνεργασίας (ESPON EGTC), η χρονιά που πέρασε ήταν αρκετά δημιουργική και παραγωγική όσον αφορά την προβολή και παροχή εδαφικών δεδομένων στις ομάδες - στόχους.

1. Κύριες δραστηριότητες στο πλαίσιο του ESPON 2020 το έτος 2018

Από τις αρχές του 2018, το EGTC συμμετείχε σταθερά σε μια συζήτηση με βασικούς εκπροσώπους της ΕΕ, σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο και ανέλαβε δύο γύρους αξιολόγησης πολιτικών αναγκών. Το 2018 προχώρησαν οι υπό εξέλιξη δραστηριότητες έρευνας και δρομολογήθηκαν νέες δραστηριότητες προκειμένου να υποστηρίξουν τις ακόλουθες πολιτικές διαδικασίες:

- Συζήτηση για την εδαφική διάσταση της μελλοντικής Πολιτικής Συνοχής της ΕΕ μετά το 2020
- Ανάπτυξη της Εδαφικής Ατζέντας της ΕΕ μετά το 2020
- Εφαρμογή της Αστικής Ατζέντας της ΕΕ
- Πολιτικές διαδικασίες που σχετίζονται με τη λειτουργική γεωγραφία
- Ανάπτυξη εθνικών πολιτικών περιφερειακής ανάπτυξης, χωροταξικού σχεδιασμού, θεματικών τομέων (αγροτικού, ψηφιακού, βιομηχανικού) και στρατηγικών περιφερειακής/ τοπικής/ αστικής ανάπτυξης.

Κατά την διάρκεια του 2018, οι κυριότερες δραστηριότητες που υλοποίησε το ESPON EGTC με σκοπό τη συνέχιση της ανάπτυξης εδαφικών δεδομένων για τις τρέχουσες αλλά και για τις νέες πολιτικές διαδικασίες και την αποτελεσματικά αξιοποίηση των ερευνητικών πορισμάτων ώστε να εξασφαλιστεί η σημαντική συμβολή τους στις βασικές πολιτικές διαδικασίες και στο συγκεκριμένο κοινό-στόχο, έχουν ως εξής:

Στο πλαίσιο του Ειδικού Στόχου 1 για την ενίσχυση της παραγωγής ευρωπαϊκών εδαφικών δεδομένων μέσω της εφαρμοσμένης έρευνας και ανάλυσης

Οι νέες δραστηριότητες εφαρμοσμένης έρευνας αναπτύχθηκαν ως επακόλουθο των προηγούμενων αποτελεσμάτων του ESPON εξασφαλίζοντας τη συνέχιση των ερευνητικών εργασιών του ESPON. Η υψηλή ποιότητα και η πολιτική συσχέτιση των αποτελεσμάτων των ερευνητικών δραστηριοτήτων του ESPON θα

οδηγήσει στην αυξανόμενη χρήση καθώς και στην πληρέστερη ικανοποίηση των ομάδων-στόχων ως αποτελέσματα της Ενιαίας Λειτουργίας.

Από το 2018, στο ESPON EGTC λειτουργούν **7 έργα Εφαρμοσμένης Έρευνας** τα οποία θα συμβάλλουν στην περαιτέρω ανάπτυξη και βελτίωση των γνώσεων του ESPON. Τα [7 έργα Εφαρμοσμένης Έρευνας](#) είναι τα ακόλουθα:

- Τεχνολογική μεταρρύθμιση και μετάβαση των περιφερειακών οικονομιών
- Το μέλλον των συρρικνωμένων ευρωπαϊκών αγροτικών περιοχών
- Βιώσιμη χρήση της γης
- Εδαφικές επιπτώσεις από φυσικές καταστροφές
- Μέτρα και μεθοδολογία για την ενίσχυση της ποιότητας ζωής
- Διαπεριφερειακές σχέσεις στην Ευρώπη
- Η πολιτιστική κληρονομιά ως πηγή κοινωνικής ευημερίας στις ευρωπαϊκές περιφέρειες.

Στο πλαίσιο του Ειδικού Στόχου 2 για την αναβάθμιση της μεταφοράς γνώσης και την αναλυτική υποστήριξη των χρηστών

Το βασικό αποτέλεσμα που αναμένεται να επιτευχθεί μέσω των έργων στοχοθετημένης ανάλυσης, που ξεκίνησαν το 2018, είναι να επεκταθεί η χρήση των ευρωπαϊκών εδαφικών δεδομένων σε συγκεκριμένες πολιτικές διαδικασίες σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο καθώς και στους τομείς της εδαφικής συνεργασίας. Λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα των εκτιμώμενων πολιτικών αναγκών, οι στοχοθετημένες αναλυτικές προτάσεις θα υποστηρίξουν την ανάπτυξη νέων πολιτικών για την περιφερειακή και αστική ανάπτυξη, τις στρατηγικές ανάπτυξης τοπικού και περιφερειακού επιπέδου και θα ενισχύσουν την ανάπτυξη συγκεκριμένων θεματικών στρατηγικών για την αγροτική ανάπτυξη, την περιφερειακή καινοτομία, την μετάβαση στην ψηφιακή εποχή και την κοινωνική συνοχή.

Το ESPON EGTC καλεί συνεχώς τους [ενδιαφερόμενους φορείς να υποβάλουν προτάσεις](#) για έργα Στοχοθετημένης Ανάλυσης, εντάσσοντας ήδη από το 2018, [6 έργα Στοχοθετημένης Ανάλυσης](#) στους εξής τομείς:

- Αστική και αγροτική συνεκτικότητα
- Αξιολόγηση του εδαφικού αντικτύπου όσον αφορά τη διασυνοριακή συνεργασία
- Θαλάσσιος χωροταξικός σχεδιασμός και αλληλεπίδραση ξηράς/ θάλασσας
- Μαζικά δεδομένα για την ανάπτυξη ολοκληρωμένης εδαφικής πολιτικής
- Αστικές κυκλικές πρωτοβουλίες συνεργατικής οικονομίας
- Προσαρμογή των ευρωπαϊκών πόλεων στη γήρανση του πληθυσμού.

Το 2018, το ESPON EGTC δημιούργησε και οργάνωσε **ομαδικά εκπαιδευτικά εργαστήρια**, τα οποία βοήθησαν τις ομάδες των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών αρχών καθώς και τους φορείς που ασχολούνται με πρωτοβουλίες και προγράμματα εδαφικής συνεργασίας να μάθουν μέσα από την εμπειρία και τις γνώσεις των ενδιαφερομένων φορέων που συμμετείχαν στις στοχοθετημένες αναλύσεις.

Το ESPON EGTC εκπόνησε επίσης **7 Πολιτικές Μελέτες/ Έγγραφα Εργασίας** κατόπιν ανάλυσης της ζήτησης από τους ενδιαφερόμενους φορείς και τις διαδικασίες πολιτικής, οι οποίες συμβάλλουν στην ανάλυση των [ακολουθών θεμάτων](#): εδαφική και αστική ανάπτυξη, διακυβέρνηση, σχεδιασμός και χρηματοδοτικά μέσα, εδαφική διάσταση των μελλοντικών πολιτικών, εσωτερικές περιφέρειες, μετανάστευση και πρόσφυγες, διασυνοριακές δημόσιες υπηρεσίες και πράσινη υποδομή.

Στο πλαίσιο του Ειδικού Στόχου 3 για τη βελτίωση της εδαφικής παρατήρησης και των εργαλείων για την εδαφική ανάλυση

Οι δραστηριότητες που προτείνονται στο πλαίσιο αυτής της δράσης θα συμβάλλουν από κοινού στην ανάπτυξη του εργαλείου **ESPON ToolBox**, ενός ολοκληρωμένου διαδραστικού διαδικτυακού εργαλείου φιλικό προς κάθε χρήστη, που θα βοηθήσει τους φορείς χάραξης πολιτικής να έχουν ελεύθερη πρόσβαση και να μελετούν τα δεδομένα και τους εδαφικούς δείκτες.

Σήμερα τα εργαλεία που περιλαμβάνονται στην [εργαλειοθήκη του ESPON](#) είναι τα εξής: Βάση δεδομένων του ESPON για το 2013, Σύστημα Εδαφικής Παρακολούθησης στην περιοχή της Βαλτικής Θάλασσας, CityBench - Αστική Συγκριτική Αξιολόγηση, Εργαλείο ETMS (Ευρωπαϊκό Σύστημα Εδαφικής Παρακολούθησης), Πλοηγός Δεδομένων ESPON, Λειτουργικά Εργαλεία Δεικτών, HyperAtlas - Διαδικτυακό Εργαλείο Χαρτογράφησης, Εργαλείο ESPON TIA (Εκτίμησης Εδαφικών Επιπτώσεων). Τα αποτελέσματα της έρευνας για τον προσδιορισμό των μελλοντικών αναγκών σε σχέση με τα εργαλεία ESPON καθώς και η αξιολόγηση των πολιτικών αναγκών, αξιοποιήθηκαν ώστε να βρεθούν ποια από τα εργαλεία ESPON θα συνεχίσουν την λειτουργία τους, ποια εργαλεία θα πάψουν να υφίστανται καθώς και ποια εργαλεία θα εκσυγχρονιστούν είτε θα χρειαστούν διορθώσεις.

Το ESPON EGTC ξεκίνησε την εφαρμογή των ακόλουθων δραστηριοτήτων το 2018: Εργαλείο για τις λειτουργικές αστικές περιοχές και τις Περιφέρειες στην Ευρώπη, Ευρωπαϊκό και Μακροπεριφερειακό εργαλείο εδαφικής παρακολούθησης, SDG εργαλείο διαγνωστικών εντοπισμών, νέο αναλυτικό εργαλείο για χωροταξικές συγκρίσεις (πλήρης αναθεώρηση του HyperAtlas), μαζικά δεδομένα για την Εδαφική Ανάλυση και τη Στέγαση, η αγορά ακινήτων στις διασυνοριακές περιοχές, ενίσχυση των εργαστηρίων εκτίμησης εδαφικών επιπτώσεων σχετικά με τις νέες πολιτικές πρωτοβουλίες με στόχο την εξυπηρέτηση των απαιτήσεων των ενδιαφερόμενων φορέων, πρόσθετοι χάρτες και απολογισμοί στο διαδικτυακό Εργαλείο Χαρτογράφησης και μια έκθεση σχετικά με την "Κατάσταση των ευρωπαϊκών εδαφών".

Στο πλαίσιο του Ειδικού Στόχου 4 για την ευρύτερη προβολή και αξιοποίηση των εδαφικών δεδομένων

Αυτός ήταν ο βασικός στόχος για το 2018 που συνέβαλε στα αποτελέσματα της Ενιαίας Λειτουργίας, προωθώντας τη χρήση των δεδομένων ESPON από τους κύριους ενδιαφερόμενους και την ικανοποίησή τους μέσω της άμεσης επικοινωνίας με το ESPON και των εξωτερικών εκδηλώσεων και μέσω ψηφιακών εργαλείων και καναλιών.

Όσον αφορά τις [δράσεις προβολής](#), το ESPON EGTC οργάνωσε **δύο σεμινάρια, ένα επιστημονικό συνέδριο και ένα εργαστήριο** και συμμετείχε σε πλήθος εξωτερικών εκδηλώσεων για να εξασφαλίσει την συνεχή προβολή και επίδραση του ESPON στον πολιτικό και δημόσιο τομέα.

Το ESPON EGTC συνέχισε την εφαρμογή του [Διακρατικού Προγράμματος Προβολής](#) για την περίοδο 2016-2019 με την υποστήριξη του συμβεβλημένου αναδόχου και της στενής συνεργασίας με τα εθνικά [Σημεία Επαφής ESPON](#) για την πλήρη υποστήριξη των τοπικών, περιφερειακών και εθνικών δεδομένων και για την προώθηση των εδαφικών δεδομένων του ESPON σε διακρατική, εθνική και τοπική κλίμακα. Το 2018 υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο του Διακρατικού Προγράμματος Προβολής, 2 διακρατικά συνέδρια, 4 διακρατικά σεμινάρια, 4 διακρατικά εργαστήρια, 3 εκπαιδευτικά σεμινάρια και 2 διαδικτυακά σεμινάρια.

2. Προοπτικές του ESPON 2020 για το έτος 2019

Οι δύο κύριοι στρατηγικοί στόχοι του Ετήσιου Σχεδίου Εργασίας 2019 που εκπόνησε το ESPON EGTC είναι:

- Η παραγωγή εδαφικών δεδομένων για βασικές συνεχιζόμενες και νέες πολιτικές διαδικασίες σε όλα τα επίπεδα με βάση τα αποτελέσματα της ολοκληρωμένης έρευνας και σε σχέση με την ερευνητική ατζέντα άλλων προγραμμάτων/ δικτύων/ ιδρυμάτων.
- Η εκμετάλλευση των διαθέσιμων ερευνητικών αποτελεσμάτων καθώς και η εξασφάλιση της συνεισφορά τους στις βασικές πολιτικές διαδικασίες και στο συγκεκριμένο κοινό-στόχο σε ευρωπαϊκό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Ως προς τις δραστηριότητες, προβλέπεται να υποβληθούν προσφορές για την εκτέλεση ενός επιπλέον έργου **Εφαρμοσμένης Έρευνας στο πλαίσιο του Ειδικού Στόχου 1**.

Ο **Ειδικός Στόχος 2** διαθέτει 8 πρόσθετες **Στοχοθετημένες Αναλύσεις**. Το βασικό αποτέλεσμα είναι η διεύρυνση της χρήσης των ευρωπαϊκών εδαφικών στοιχείων σε συγκεκριμένες πολιτικές διαδικασίες σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο καθώς και στους τομείς της εδαφικής συνεργασίας. Η μεγαλύτερη ζήτηση στοχοθετημένων αναλύσεων αναμένεται να συμβάλει στην ανάπτυξη προγραμμάτων εδαφικής συνεργασίας μετά το 2020.

Το ESPON EGTC θα συνεχίσει την πρακτική της οργάνωσης εργαστηρίων ομαδικής μάθησης και επίσης, μέσω μιας εξωτερικής σύμβασης παροχής υπηρεσιών θα συντάξει μία έκθεση με θέμα την "Κατάσταση των ευρωπαϊκών εδαφών". Επιπλέον, θα ολοκληρωθούν **6 Μελέτες Πολιτικής/ Θεματικά Έγγραφα** στο πλαίσιο της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης, της ψηφιακής αστικοποίησης, της προώθησης υπηρεσιών υγείας μέσω διαδικτύου, της πολιτιστικής κληρονομιάς, τον σχεδιασμό μεταφορών σε διακρατικούς διαδρόμους ανάπτυξης και τις πράσινες περιφερειακές οικονομίες.

Οι δραστηριότητες που προτείνονται στο πλαίσιο του **Ειδικού Στόχου 3** θα συμβάλουν από κοινού στην ανάπτυξη του εργαλείου [ESPON Toolbox](#), ενός ολοκληρωμένου διαδραστικού και φιλικού διαδικτυακού εργαλείου, που θα βοηθήσει τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής να έχουν ελεύθερη πρόσβαση και να μελετούν τα δεδομένα και τους εδαφικούς δείκτες.

Επίσης, σύμφωνα με το Ετήσιο Πρόγραμμα Εργασίας 2019, το ESPON EGTC προτείνει την υλοποίηση των ακόλουθων δραστηριοτήτων: Πύλη Βάσης Δεδομένων ESPON 2020 (Φάση II), εργαστήρια για το εργαλείο Εκτίμησης Εδαφικών Επιπτώσεων (TIA), ενημέρωση του διαδικτυακού συστήματος χαρτογράφησης RIMAP, εργαλείο για τη χαρτογράφηση των περιοχών εδαφικής συνεργασίας και Δείκτες μαζικών δεδομένων.

Στο πλαίσιο του **Ειδικού Στόχου 4**, προγραμματίζονται να γίνουν **2 σεμινάρια, εργαστήρια** καθώς και υψηλού επιπέδου **συνέδρια**. Επίσης, το 2019 θα συνεχιστεί η υλοποίηση του Διακρατικού Προγράμματος Προβολής με τη διοργάνωση **2 συνεδρίων, 2 σεμιναρίων, 3 εργαστηρίων, 5 εκπαιδευτικών σεμιναρίων καθώς και 2 διαδικτυακών εκπαιδευτικών σεμιναρίων μάθησης**.

Ακόμα, το ESPON EGTC εξετάζει την εφαρμογή κοινών δραστηριοτήτων με άλλα θεσμικά όργανα και για το σκοπό αυτό κινητοποιεί τα [Εθνικά Σημεία Επαφής ESPON](#).

Περισσότερες πληροφορίες θα βρείτε στον διαδικτυακό ιστότοπο του ESPON www.espon.eu.

3. Ενδιάμεση αξιολόγηση του προγράμματος ESPON 2020

Η ενδιάμεση αξιολόγηση του προγράμματος ESPON 2020 βρίσκεται σε εξέλιξη. Η αξιολόγηση που πραγματοποιήθηκε από την Oxford Research ξεκίνησε τον Φεβρουάριο του 2018 συμπεριλαμβάνοντας αρκετές συνεντεύξεις και ερωτηματολόγια. Το σχέδιο έκθεσης συζητήθηκε κατά τη συνεδρίαση της Επιτροπής Παρακολούθησης της Βιέννης, στις 4 Δεκεμβρίου 2018. Στην έκθεση υπογραμμίζεται ότι τα εδαφικά δεδομένα που παράγονται από το πρόγραμμα ESPON θεωρούνται καλής ποιότητας και σχετικά με τις πολιτικές διαδικασίες. Επίσης, μέσα από την έκθεση επισημάνθηκαν τομείς βελτίωσης, ιδίως σε σχέση με το βαθμό στον οποίο το ESPON είναι σε θέση να εμπλακεί με νέους παράγοντες σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Επιπλέον, στην έκθεση εξετάζεται η σύνδεση της κλίμακας ανάλυσης που εφαρμόστηκε από το πρόγραμμα με τη στρατηγική προβολής του. Ζητήθηκαν πρόσθετες εργασίες από τον ειδικό εμπειρογνώμονα για τη διατύπωση συγκεκριμένων συστάσεων για τα τελευταία έτη εφαρμογής του προγράμματος. Η τελική έκθεση θα συζητηθεί κατά τη συνεδρίαση της Επιτροπής Παρακολούθησης το Μάρτιο του 2019 στην Πράγα και θα δημοσιευθεί στα τέλη του ίδιου μήνα.